

waaraan gedurende detentie wordt gewerkt. Binnen die levensloopbenadering past ook dat het Veiligheidshuis van de gemeente de procesregie heeft op het gehele proces, het gevangeniswezen of de forensische zorginstelling casusregie op het interne proces, en de gemeente of reclassering casusregie na het intramuraal verblijf. Van belang is verder dat de partijen gegevens kunnen delen; het wetsvoorstel Straffen en Beschermen voorziet in een wettelijke grondslag voor gegevensdeling. Een Verbindend Landelijk OndersteuningsTeam (VLOT) voorziet verder in ondersteuning van gemeenten. Het akkoord heeft overigens niet betrekking op de re-integratie van minderjarigen of jongvolwassenen op wie het adolescentenstrafrecht is toegepast; voor hen gelden andere afspraken (neergelegd in de Handreiking ten behoeve van de invulling van werkafspraken van justitiële organisaties en gemeenten).

D. Abels

b. Rechtspraak rechtspositie van gedetineerden (De in deze rubriek genoemde uitspraken van de BC zijn te vinden op de website: www.rsj.nl)

1. Interne rechtspositie

Essentieel dat camerabeelden voor lopende beklag- en beroepsprocedure worden bewaard

Voor gedetineerden is in de dagelijkse praktijk van belang in hoeverre er door de directeur van de inrichting bewijs mag worden ontleend aan camerabeelden en of de gedetineerde recht heeft op het bekijken van die beelden. Dit speelt bijvoorbeeld bij een onenigheid tussen een gedetineerde en een personeelslid, of tussen gedetineerden onderling, waarbij er wisselende verklaringen worden afgelegd over de feitelijke situatie en de gedetineerde disciplinair wordt bestraft op grond van de camerabeelden. Een ander voorbeeld waarin deze vraag zich voordoet, betreft de bezoekeromgeving en wat daar zou zijn voorgevallen tussen een gedetineerde en zijn bezoeker. In een dergelijke zaak is aan klager een disciplinaire straf opgelegd van vijf dagen opsluiting in eigen cel of verblijfsruimte, alsmede een bezoekerontzegging voor de duur van drie maanden, omdat op camerabeelden zou zijn gezien dat hij tijdens het bezoek van zijn moeder contrabande in ontvangst nam. Klager ontkende dit stellig en de camerabeelden zaten niet in het dossier. Om die reden is de directeur voorafgaand aan de zitting door de secretaris van de BC verzocht de beelden toe te zenden, maar de beelden waren niet meer beschikbaar. In de uitspraak merkt de BC op het van belang te achten dat camerabeelden worden bewaard voor een lopende beklag- en beroepsprocedure, zeker als de gedetineerde stellig ontkent de hem verweten gedraging te hebben verricht, er geen contrabande is aangetroffen en het bekijken van de beelden door de directeur voorafgaand aan en medebepalend was voor de beslissing tot het opleggen van de disciplinaire straf.

‘Door het niet kunnen bekijken/tonen van de camerabeelden, is klager in zijn mogelijkheid om zich tegen de beschuldiging te verdedigen geschaad. Hij is immers niet langer in staat om zijn (gestelde) onschuld aannemelijk te maken. Ook de beklag- en beroepscommissie moeten de mogelijkheid hebben op verzoek van de gedetineerde of uit eigen beweging de camerabeelden te bekijken, om zich een oordeel te kunnen vormen over de juistheid van de gronden waarop de directeur zijn beslissing heeft genomen.’

Gelet op deze principiële benadering, besluit de BC in de onderhavige zaak dat de bestreden beslissing van de directeur, nu de grond waarop die beslissing is genomen onvoldoende aannemelijk is geworden, niet in stand kan blijven. Volgt gegrondverklaring van het beroep, met vernietiging van de uitspraak van de beklagrechtster en de toekenning van een tegemoetkoming aan klager van (5 maal € 7,50 is) € 37,50. (BC 26 april 2019, R-18/1788/GA)

Smartphone valt niet onder de reikwijdte van de subcategorie ‘GSM - simkaart’ genoemd in de landelijke sanctiekaart 2016

Is de vraag wat nu precies moet worden verstaan onder ‘contrabande’ soms al lastig, dit geldt in versterkte mate voor de in de landelijke sanctiekaart 2016 gehanteerde subcategorie van ‘GSM – simkaart’. De BC heeft zich in maart j.l. over deze vraag moeten buigen, omdat klager zich beklaagde over de aan hem opgelegde disciplinaire straf van tien dagen opsluiting in een strafcel, wegens het bezit van een smartphone met oplaadkabel. Volgens de landelijke sanctiekaart kan het voorhanden hebben van een GSM grond vormen voor een maximale disciplinaire straf van tien dagen opsluiting in een andere verblijfsruimte dan een strafcel. De BC stelt in de uitspraak voorop dat met GSM volgens algemeen spraakgebruik wordt bedoeld op een mobiele telefoon. De bij klager na het bezoekmoment door middel van visitatie aangetroffen iPhone is een apparaat met beduidend meer communicatie- en andere mogelijkheden dan een GSM. Naar het oordeel van de BC valt een dergelijke smartphone daarom buiten de voornoemde subcategorie en voorziet de sanctiekaart zodoende niet in een richtlijn voor bestraffing voor het voorhanden hebben daarvan. In een zodanig geval, dat de sanctiekaart niet van toepassing is, is het aan de directeur om binnen de kaders van de Pbw te beslissen welke straf dient te worden opgelegd. De opgelegde disciplinaire straf is gegrond op het schriftelijk verslag over wat tijdens het bezoekmoment is waargenomen en daarna bij klager is aangetroffen en is bovendien schriftelijk gemotiveerd, met verwijzing naar de mogelijkheid dat met een

smartphone film-/spraakopnames gemaakt kunnen worden, er gebruik kan worden gemaakt van internetbankieren, de invoer van een smartphone de orde en veiligheid van de inrichting ernstig kan verstoren, slachtoffers kunnen worden geïntimideerd of bedreigd en dat inbreuk kan worden gemaakt op de privacy en het veiligheidsgevoel van het personeel en medegedetineerden. De beslissing van de directeur om de disciplinaire straf in het onderhavige geval ten uitvoer te leggen in een strafcel, was gegrond op klager's verblijf in een meerpersoonscel en de televisie daar zodoende niet verwijderd had kunnen worden omwille van zijn celgenoot. Gezien het vorenstaande is de BC van oordeel dat de directeur klager een passende disciplinaire straf heeft opgelegd, welke straf afdoende is gemotiveerd. Volgt gegrondverklaring van het beroep van de directeur. (BC 29 maart 2019, R-18/0903/GA)

Onvoldoende door directeur gemotiveerde afwijking in duur en modaliteit van de landelijke sanctiekaart 2016

Ook indien in een voorkomend geval de landelijke sanctiekaart 2016 wel van toepassing is en een richtlijn voor bestraffing geeft, mag hiervan volgens vaste jurisprudentie van de BC in voorkomende gevallen schriftelijk gemotiveerd door de directeur worden afgeweken, mits die motivering afdoende is. In een zaak waarin de directeur van het uitgangspunt van maximaal 10 dagen eigen cel in duur en modaliteit is afgeweken door klager te bestraffen met 14 dagen opsluiting in een strafcel voor het voorhanden hebben van een mobiele telefoon, heeft de directeur dit schriftelijk gemotiveerd door te stellen dat klager veelvuldig gebeld heeft en sms heeft ontvangen, hetgeen wordt beschouwd als voortgezet crimineel handelen. Nadere uiteenzetting van waar dat voortgezet crimineel handelen feitelijk uit zou hebben bestaan, blijkt niet uit deze beslissing. Wel heeft de directeur in zijn verweerschrift geschreven dat onomstotelijk kan worden gesteld dat 'voorafgaand aan het voorhanden hebben van de mobiele telefoon in de cel een aaneenschakeling van illegale handelingen moet hebben plaatsgevonden. Betrokkene heeft de mobiele telefoon eerst illegaal moeten (laten) invoeren of anderszins illegaal moeten verwerven, deze vervolgens illegaal in zijn cel moeten verstoppen en de telefoon vervolgens illegaal gebruikt of door anderen laten gebruiken waardoor hij de directeur opzettelijk de mogelijkheid heeft ontnomen toezicht te houden op het telefoonverkeer.' De BC is van oordeel dat nu een mobiele telefoon in de sanctiekaart onder het kopje 'contrabande' wordt genoemd, de door de directeur genoemde handelingen in dit uitgangspunt zijn verdisconteerd omdat ze samenhangen met het karakter van contrabande, te weten smokkelwaar. Nu verder nergens uit blijkt dat sprake is geweest van voortgezet crimineel gedrag anders dan dat de mobiele telefoon daadwerkelijk is gebruikt, kan dit enkele gegeven naar het oordeel van de BC niet de door de directeur in modaliteit én duur voorgestane afwijking van de sanctiekaart rechtvaardigen. Volgt gegrondverklaring van het beroep, met toekenning van een tegemoetkoming. Ervan uitgaande dat een straf van 10 dagen in eigen cel of verblijfsruimte gerechtvaardigd zou zijn geweest, wordt de tegemoetkoming vastgesteld op € 65 (4 dagen maal € 10 voor de onterechte plaatsing in een strafcel en 10 dagen maal € 2,50 voor de onterechte plaatsing in een strafcel in plaats van eigen cel of verblijfsruimte). (BC 13 mei 2019, R-18/1551/GA)

Zorgplicht directeur dat advocaten vrijelijk met hun gedetineerde cliënt contact kunnen onderhouden

Het vrijelijk contact kunnen hebben tussen een gedetineerde en diens advocaat wordt geborgd door artikel 38 Pbw. Nu in het zevende artikellid de zorgplicht voor de directeur terzake is neergelegd, is verzekerd dat een gedetineerde die zich erover beklaagt dat de directeur onvoldoende zorg heeft betracht ten behoeve van dit contact, ontvankelijk wordt verklaard in zijn klacht. In een zaak waarin dit zich voordeed en klager ten onrechte door de beklagrechtster niet-ontvankelijk was verklaard, heeft de BC hem zodoende alsnog ontvankelijk verklaard in zijn beklag. Voor de beantwoording van de materieelrechtelijke vraag of klager's recht is geschonden, heeft de BC een schouw gehouden, welke tevoren aan klagers raadsman en de directeur was aangekondigd. Enkel de directeur was hierbij aanwezig. De bevindingen van de schouw houden onder meer in dat er voor de afdeling van klager drie, naast elkaar gelegen spreekruimtes aanwezig zijn, waarbij de middelste ruimte in beginsel wordt gebruikt indien gedetineerden bezoek krijgen van hun advocaat. In de twee aangrenzende spreekruimtes bevinden zich camera's met de mogelijkheid tot geluidsopnamen, terwijl er in de middelste spreekruimte geen camera, noch andere opname apparatuur aanwezig is. Het ventilatiesysteem dat in de drie spreekruimtes aanwezig is, staat gedurende de dag altijd aan, welk geluid continu op de achtergrond aanwezig is. Leden van de BC hebben tijdens de schouw op diverse stemniveaus met elkaar gecommuniceerd in de middelste spreekruimte. Geconstateerd is dat, indien in de middelste spreekruimte op een normaal stemniveau met elkaar wordt gecommuniceerd (zowel met een vrouwelijke als een mannelijke stem) in de aangrenzende spreekruimtes niet is te verstaan waarover wordt gesproken. Uitsluitend indien op zeer luid niveau wordt gesproken, kan dit met de nodige inspanning worden verstaan in de aangrenzende ruimtes. Gelet hierop is de BC van oordeel dat niet aannemelijk is geworden dat klager wordt belemmerd in het 'vrijelijk onderhouden' van contact met zijn advocaat, zodat niet kan worden geconcludeerd dat de directeur diens zorgplicht heeft geschonden. Volgt ongegrondverklaring van het beklag. (BC 19 maart 2019, R-18/1118/GA)

Inrichtingstandartsen onvoldoende zorgvuldig gehandeld

In een tweetal recente zaken heeft de BC geoordeeld dat de betreffende, verschillende inrichtingstandartsen zijn tekortgeschoten in de naleving van de in artikel 28 Pm neergelegde norm tot zorgvuldig handelen. In de ene zaak ging het om de mate van geboden nazorg door de inrichtingstandarts na de reparatie die hij had uitgevoerd van de prothese van

klager. De BC merkt in dezen op dat het repareren van een prothese lastig is en naderhand problemen, waaronder pijnklachten, kan geven. Voorts wordt vastgesteld dat een rebase van de prothese schijnbaar niet door de inrichtingstandarts is overwogen en in elk geval niet door hem is uitgevoerd, terwijl dit in de optiek van de BC gelet op de functionele klachten van klager wel in de rede had gelegen. Nu het lid van de BC dat tandarts is bovendien ter zitting heeft vastgesteld dat de onderprothese niet goed past, is het oordeel van de BC dat de inrichtingstandarts is tekortgeschoten in de geboden nazorg. Volgt gegrondverklaring van het beroep, met toekenning aan klager van een tegemoetkoming van € 100. (BC 15 juli 2019, R-19/2938/GM)

In de tweede zaak heeft de inrichtingstandarts bij klager op diens verzoek een kies getrokken, terwijl dit volgens klager niet de kies betrof die hij bedoelde. Naar het oordeel van de BC is het onduidelijk waarom de inrichtingstandarts direct is overgegaan tot extractie van de betreffende kies zonder eerst een röntgenfoto te maken. De BC stelt dat alvorens tot extractie van de kies over te gaan, een diagnose gesteld had moeten worden en zo nodig een röntgenfoto gemaakt had moeten worden. Nu dit niet is gebeurd, is niet gebleken dat een zorgvuldige afweging is gemaakt en is het – gelet op de tegengestelde verklaringen van de tandarts en klager – niet meer vast te stellen of de juiste kies is geëxtraheerd. Naar het oordeel van de BC dient dit, gelet op het bovenstaande, voor rekening en risico van de inrichtingstandarts te komen. Vanwege de schending van de in artikel 28 Pm neergelegde norm, wordt het beroep gegrondverklaard, met toekenning van een tegemoetkoming aan klager ter hoogte van (eveneens) € 100. (BC 22 mei 2019, R-18/2217/GM)

S. Struijk

2. Plaatsing en overplaatsing

Nieuwe beslissing na eerder gegrond verklaard EBI-beroep

Na een eerder gegrond verklaard beroep tegen verlenging van de EBI-plaatsing, wordt geconstateerd dat er sprake is van een uitbreiding van de tenlastelegging van de voorlopig gehechte verdachte. Er is geen sprake van actuele concrete informatie over het ontvluchttingsrisico, maar er worden omstandigheden aangenomen op grond waarvan geoordeeld wordt dat de ernst en waarschijnlijkheid van het ontvluchttingsrisico zijn toegenomen. Die omstandigheden hebben te maken met de organisatie waarvan wordt aangenomen dat klager daar lid van is.

(BC 14 februari 2019, R-18/1647/GB)

Plaatsing zelfmelder in b.b.i.

Klager is een zelfmelder die bezwaar maakt tegen het feit dat hij zijn straf niet vanaf het begin in een b.b.i. kan ondergaan. De minister heeft dit verzoek afgewezen overwegende de bevoegdheid tot een dergelijke plaatsing te missen nu een dergelijke plaatsing bij de wijziging van de betreffende Regeling selectie, plaatsing en overplaatsing gedetineerden is afgeschaft (wijziging van 29 augustus 2013, *Staatscourant* 25079). De BC leest de geschiedenis van de totstandkoming van die wijziging anders en acht de minister wel bevoegd een zelfmelder zich te laten melden in een b.b.i. om daar de gevangenisstraf te ondergaan.

(BC 14 maart 2019, R-19/3025/GB)

Overplaatsing ongewenst verklaarde vreemdeling

De BC heeft een eerder verzoek om overplaatsing naar een inrichting in Rotterdam gegrond verklaard. De minister neemt daarop een nieuwe beslissing waarin de afwijzing van de overplaatsing wordt gehandhaafd. Het betreft een ongewenst verklaarde vreemdeling. Op grond van artikel 20b, derde lid, van de Regeling selectie, plaatsing en overplaatsing gedetineerden kan een uitzondering worden gemaakt op de voorgeschreven plaatsing ook buiten het ene geval dat in de toelichting op de aanpassing van artikel 20b wordt genoemd, zij het dat voor een dergelijke uitzondering slechts in zeer uitzonderlijke gevallen plaats is. De door de minister geopperde mogelijkheden van het aanvragen van een incidenteel verlof of een tijdelijk overplaatsing voor het ontvangen van bezoek, worden door de BC afgewezen omdat deze te veel van het justitieel apparaat vergen en daartoe niet bedoeld zijn. Het lange strafrestant, het feit dat klager anders zijn kinderen niet kan zien en de onduidelijkheid omtrent klagers status in de vreemdelingenprocedure, maken dat de BC ook de vervolgbeslissing van de minister vernietigt.

(BC 11 maart 2019, R-19/2541/GB)

3. Andere rechtspraak

Gewezen kan worden op het arrest EHRM 7 mei 2019 (*Iturralde t. Spanje*, ECLI:CE:ECHR:2019:0507DEC006649817, appl.nr. 2019/161) over de bezoekenmogelijkheden voor een lid van de ETA dat ver buiten het Baskenland werd gedetineerd in het licht van artikel 8 EVRM. Voor de eisen te stellen aan de medische zorg in een penitentiare inrichting en de gevolgen van het niet-bestaan van een vooruitzicht op herbeoordeling van een levenslange gevangenisstraf (artikel 3 EVRM) is van belang: EHRM 12 maart 2019 (*Petukhov t. Oekraïne*, ECLI:CE:ECHR:2019:0312JUD004121613, appl.nr. 2019/149, m.nt. P. Jacobs) waar het gaat om de voorbereiding van die herbeoordeling naar Nederlands recht is van belang dat in Rb. Den